

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 37/2000 vp

Hallituksen esitys laiksi perintö- ja lahjaverolain 57 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 14 päivänä syyskuuta 2000 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi perintö- ja lahjaverolain 57 §:n muuttamisesta (HE 104/2000 vp).

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavat eduskunta-aloitteet

- LA 69/1999 vp — Jari Leppä /kesk ym.: Laki perintö- ja lahjaverolain 55 §:n muuttamisesta
- LA 54/2000 vp — Reijo Kallio /sd: Laki perintö- ja lahjaverolain 55 §:n, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 6 §:n ja varainsiirtoverolain muuttamisesta
- LA 96/2000 vp — Olavi Ala-Nissilä /kesk: Laki perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta
- TPA 4/2000 vp — Tuija Nurmi /kok: Yrittäjien sukupolvenvaihdosten verotuskohtelu
- TPA 53/2000 vp — Jari Leppä /kesk: Yrittäjien sukupolvenvaihdosten edistäminen
- TPA 140/2000 vp — Esa Lahtela /sd: Perillisen asutuskäyttöön jäävän asunnon vapauttaminen perintö- ja lahjaverosta

— TPA 145/2000 vp — Lauri Oinonen /kesk ym.: Maa- ja metsätalouskiinteistöjen ja perheyrittötoiminnan vapauttaminen perintöverosta

— TPA 194/2000 vp — Mauri Salo /kesk ym.: Sukupolvenvaihdosten helpottaminen perheyrittöyksissä

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- ylijohtaja Lasse Arvela ja hallitusneuvos Maija-Leena Sarkko, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Jarmo Salminen, Verohallitus
- johtaja Esko Kiviranta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
- osastopäällikkö Hannele Ranta-Lassila, Keskuskauppakamari
- toimitusjohtaja Guy Wires, Kaupan Keskusliitto
- toimitusjohtaja Magnus Bargum, Oy Algot Ab.

Kirjalliset lausunnot ovat toimittaneet Suomen Yrittäjät ry ja Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Perintö- ja lahjaverolakiin sisältyy useita säännöksiä, joilla helpotetaan maatilaa tai muun yrityksen verotusta tällaisen siirtyessä perintönä tai lahjana toimintaa jatkavalle perilliselle tai lahjansaajalle. Hallitus ehdottaa perintö- ja lahjaverolakiin tehtäväksi osana ns. yrittäjyys Hanketta sukupolvenvaihdoksen helpottamista tarkoittavan muutoksen. Hallitus ehdottaa, että kun osakeyhtiön tai henkilöyhtiön muodossa harjoitetun maatilaa tai yrityksen osa siirtyy perintönä tai lahjana toimintaa jatkavalle, tämä saa sukupolvenvaihdostapauksessa myönnettävän huojennuksen, jos hänen omistusosuutensa on vähintään 10 prosenttia. Nykyisin omistusosuuden on oltava vähintään 20 prosenttia.

jennuksen, jos hänen omistusosuutensa on vähintään 10 prosenttia. Nykyisin omistusosuuden on oltava vähintään 20 prosenttia.

Eduskunta-aloitteet

Käsitellyt lakialoitteet sisältyvät lakiehdotuksiin, joiden keskeisenä sisältönä ovat erilaiset ehdotukset sukupolvenvaihdostilanteiden helpottamiseksi.

Käsitellyt toimenpideoitteet sisältävät sukupolvenvaihdostilanteiden helpottamiseen tähtäviä toivomuksia.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä.

Nykyisen hallituksen hallitusohjelman mukaisesti selvitetään mahdollisuudet edistää pienyritysten sukupolvenvaihdoksia. Sukupolvenvaihdosten edistämiseksi voidaan käyttää myös verotuksellisia keinoja. Perintöverotuksessa sovelletaan useita keinoja, joiden tarkoituksena on helpottaa sukupolvenvaihdostilanteita. Osa keinoista perustuu veron määrään vaikuttamiseen, osa mahdollistaa sen, että osa verosta voidaan jättää maksuunpanematta, ja osa siihen, että maksuunpannusta verosta voidaan antaa vapautus.

Käsitteltävänä olevassa lakiehdotuksessa ehdotetaan yhtenä keinona sukupolvenvaihdoksen helpottamiseksi perintö- ja lahjaverolain 57 §:n muuttamista.

Esityksessä ehdotetaan, että kun osakeyhtiön tai henkilöyhtiön muodossa harjoitetun maatilaa tai yrityksen osa siirtyy perintönä tai lahjana toimintaa jatkavalle, tämä saa sukupolvenvaihdostapauksissa myönnettävän huojennuksen, jos hänen omistusosuutensa on vähintään 10 prosenttia. Nykyisin omistusosuuden on oltava vähintään 20 prosenttia.

Edelleen perheyrittäjien sukupolvenvaihdokseen liittyvän muutoksen lähtökohtana tulee asiantuntijoiden mukaan olla se, että omistuksen siirtyminen uudelle sukupolvelle mahdollisimman vähän haittaisi yrityksen liiketoimintaa, työllistämiskykyä ja kehitystä.

Asiantuntija-arvioiden perusteella noin 40 prosenttia perheyrittäjistä harkitsee sukupolvenvaihdosta viiden vuoden sisällä. Sukupolvenvaihdos on edessä joka neljännellä suomalaisella yrityksellä. Perheyrittäjät työllistävät selvitysten mukaan lähes 70 prosenttia yksityisen sektorin työllisten määrästä.

Perheyrittäjät ovat 1990-luvulla käytännössä menettäneet niille vuonna 1979 annetun sukupolvenvaihdokseen tarkoitetun verohelpotuksen. Kun osakkeiden verotusarvot 1990-luvulta lähtien on määritetty yksinomaan matemaattisen arvon pohjalta, verotusarvot ovat nousseet tuntuvasti. Nyt perheyrittäjille olisi valiokunnan mielestä palautettava takaisin se veronhuojennus sukupolvenvaihdoksessa, joka niille voimassa olevan lain säätämisen yhteydessä oli tarkoitus antaa. Varallisuusverotuksessa perheyrittäjien omistajien varoiksi katsotaan 30 prosent-

tia osakkeen verotusarvosta, kun omistusosuutta on yli 10 prosenttia. Tämä verotusarvon koh- tuullistaminen tulisi ulottaa myös perintö- ja lahjaverotukseen.

Asiantuntijakuulemisessa on useiden eri taho- jen osalta esitetty perintö- ja lahjaverolain 55 §:n muuttamista siten, että maksuunpanematta jätet- tävää veron määrää laskettaessa veronalaisiksi varoiksi katsottaisiin 30 prosenttia lainkohdassa tarkoitettun varallisuuden verotusarvosta. Valio- kunta katsoo, että olisi selvitettävä mahdollisuu- det myös mainitun keinon käyttöön ottamiseksi. Valiokunta ehdottaa, että hyväksytään asiaa kos- keva lausuma (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Eduskunta-aloitteet

Käsitteliensä eduskunta-aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokun- ta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutta- mattomana,

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 2000

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Maria Kaisa Aula /kesk
vpj. Kari Rajamäki /sd
jäs. Olavi Ala-Nissilä /kesk
Pirjo-Riitta Antvuori /kok
Timo Ihamäki /kok
Seppo Kääriäinen /kesk
Reijo Laitinen /sd
Markku Laukkanen /kesk
Hanna Markkula-Kivisilta /kok
Mauri Pekkarinen /kesk
Ola Rosendahl /r

Matti Saarinen /sd
Anni Sinnemäki /vihr
Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
Kari Uotila /vas
Jukka Vihriälä /kesk
Jorma Vokkolainen /vas
vjäs. Ulla Juurola /sd
Bjarne Kallis /skl
Kari Kantalainen /kok
Pekka Kuosmanen /kok.

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Arvo J. Kämppi.

että lakialoitteisiin LA 69/1999 vp, LA 54/2000 vp, LA 96/2000 vp sisältyvät lakiehdotukset hylätään,

että toimenpidealoitteet TPA 4/2000 vp, TPA 53/2000 vp, TPA 140/2000 vp, TPA 145/2000 vp ja TPA 194/2000 vp hylätään ja

että hyväksytään lausuma (Valiokun- nan lausumaehdotus).

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää hallituksen selvit- tävän edellytykset uudistaa perintö- ja lahjaverolakia tarpeellisilta osin siten, että sukupolvenvaihdoksia voidaan hal- litusohjelman mukaisesti edelleen edis- tää.

VASTALAUSE

Perustelut

Valiokunnan mietintöön sisältyvä ehdotus sukupolvenvaihdosten edistämistä verotuksellisin keinoin alentamalla veronhuojennukseen oikeutetun omistusoosuuden määrää 20 prosentista 10 prosenttiin on oikeansuuntainen, muttei riittävä. Enemminkin voitaisiin tehdä, jotta perheyritysten toiminnan jatkuminen samassa suvussa helpottuisi. Myös maataloudenharjoittajien osalta olisi välttämätöntä edistää sukupolvenvaihdoksia.

Perintö- ja lahjaverotuksessa maksuunpanematta jätettävän veron määrä lasketaan voimassa olevan perintö- ja lahjaverolain 55 §:n 2 momentin mukaan siten, että maksettavaksi jäävä vero määräytyy varallisuusverotuksessa käytettävän verotusarvon mukaan. Verosta annetaan anteeksi käyvän arvon ja sitä alemman verotusarvon välille jäävä vero. Kun tämä periaate vuonna 1979 omaksuttiin, olivat verotusarvot yleisesti vain pieni osa varallisuuserien käyvistä arvioista. Nykyään verotusarvot ovat nousseet hyvin lähellä käypää arvoa ja siksi maksuunpanematta jätettävää veroa ei juurikaan synny.

Vastalauseessa ehdotetaan lakialoitteen LA 96/2000 vp mukaisesti perintö- ja lahjaverolain 55 §:n 2 momentin muuttamista siten, että

tilanne palautettaisiin tasolle, jossa oltiin lakia alun perin säädettäessä. Näin sukupolvenvaihdostilanteiden verokohtelu lievenisi merkittävästi. Kun varallisuusverotuksessa perheyritysten omistajien varoiksi katsotaan tietyin edellytyksin 30 prosenttia osakkeen verotusarvosta, tulisi tämä sama määrä ulottaa myös perintö- ja lahjaverotukseen. Valiokunnan mietinnössä asiaan kiinnitetään huomiota, mutta ei tehdä korjausesitystä.

Sukupolvenvaihdostilanteissa perintö- ja lahjaveron maksaminen nopeaan tahtiin on usein vaikeaa, koska varat ovat kiinni yrityksessä. Nykyisessä PerVL:n 56 §:ssä veron maksuajaksi on säädetty viisi vuotta. Vastalauseessa ehdotetaan, että tämä aika pidennettäisiin kymmeneen vuoteen. Myös tämä helpottaisi sukupolvenvaihdostilanteista selviämistä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvän lakiehdotuksen lisäksi lain 55 ja 56 § hyväksytään lakialoitteen LA 96/2000 vp mukaisesti muutettuina seuraavasti (Vastalauseeseen muutosehdotus):

Vastalauseeseen muutosehdotus

55 § (Uusi)

— — — — —
Maksuunpanematta jätettävän veron osan laskemiseksi tämän lain mukaan määrätystä verosta vähennetään vero, joka perintöosuudesta tai lahjasta olisi määrättävä, jos maatilalla maatalousmaa, metsä, rakennukset, rakennelmat, koneet, kalusto ja laitteet samoin kuin muuhun yritykseen kuin maatalaan kuuluvat varat arvotettaisiin verovelvollisuuden alkamista edeltä-

neeltä vuodelta toimitetussa varallisuusverotuksessa noudatettujen perusteiden mukaan siten, että veronalaisiksi varoiksi katsotaan 30 prosenttia edellä mainitun varallisuuden verotusarvosta. Näin saatu erotus tai, jos se on suurempi kuin 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun perintö- ja lahjaveron 5 000 markan ylimenevä osa, viimeksi mainittu määrä jätetään maksuunpanematta.
— — — — —

56 § (Uusi)

— — — — —
Vero, jonka maksamiseen on myönnetty pidennystä 1 momentin mukaan, kannetaan yhtä suurina, vähintään 5 000 markan suuruisina

vuosierinä enintään 10 vuoden aikana sen mukaan kuin valtiovarainministeriö tarkemmin määrää. Pidennetyltä maksuajalta ei makseta korkoa.
— — — — —

Helsingissä 29 päivänä marraskuuta 2000

Olavi Ala-Nissilä /kesk
Maria Kaisa Aula /kesk
Jukka Vihriälä /kesk
Mauri Pekkarinen /kesk

Markku Laukkanen /kesk
Seppo Kääriäinen /kesk
Bjarne Kallis /skl